

Veerkracht ondersteunen bij vluchtelingengezinnen

Gezinnen met kinderen die hier asiel aanvragen torsen vaak een zware rugzak. Ze kenden armoede en/of geweld in het thuisland en hebben er een ingrijpende vluchtroute opzitten. In België aangekomen stoten ze op nieuwe moeilijkheden. Toch tonen mensen – en in het bijzonder kinderen – vaak een grote veerkracht. Onderzoekers van het Kenniscentrum Gezinswetenschappen interviewden vluchtelingengezinnen om te horen hoe onderwijs en welzijn die veerkracht kunnen versterken. Het Kenniscentrum ontwikkelde ook een vertelspel dat in de klas het gesprek op gang kan brengen over vertrekken en aankomen. DOOR AN CANDAELE

Gezinnen met kinderen op de vlucht maakten in 2013 een kleine tien procent uit van de asielaanvragen in ons land. In 2016 was dat al 22 procent. Onze opvangstructuren zijn daar niet op afgestemd. Met pakweg twee volwassenen en vier kinderen jarenlang in zo'n collectieve voorziening leven op een kleine kamer, met weinig privacy, weegt loodzwaar op gezinnen. Terwijl ze door traumatische ervaringen vaak psychisch al heel erg onder druk staan. Toch proberen ouders ook in die moeilijke omstandigheden overeind te blijven met en voor de kinderen en – samen met de hulpverleners – het dagelijks leven leefbaar te maken.

Verlies- en winstkaravanen

Als gezinnen erkend zijn, valt een onzekerheid weg, maar niet alle moeilijkheden zijn daarmee van de baan. Om je plek te vinden in een samenleving moet je financiële, materiële en culturele obstakels overwinnen. Een huis en werk zoeken bijvoorbeeld, om maar die twee te noemen. Niet simpel als je een vreemde naam of een donkere huidskleur hebt, de taal nog niet goed beheerst en de culturele gebruiken niet kent. Een hele opdracht als individu én als gezin waar de onderlinge dynamieken dooreengeschud en aangetast worden. Opvang, onderwijs en welzijn

VLUCHTEN Mensen zijn kwetsbaar maar tonen ook een grote kracht. © GT

mogen niet nalaten de moeilijke situatie waarin die gezinnen leven te erkennen en aan te klagen en ze moeten er alles aan doen om te helpen. Maar gezinnen zijn niet alleen kwetsbaar en slachtoffer, ze tonen ook een grote kracht die gezien, versterkt en ondersteund moet worden. Tegenover wat de onderzoekers de 'verlieskaravaan' noemen (verlies van thuis, status, inkomen, familie enz.) zijn winstervaringen (mijn kinderen kunnen naar school, ik kan iets betekenen voor anderen enz.) ontzettend belangrijk.

Tussen kwetsbaarheid en veerkracht

Veerkracht en kwetsbaarheid zijn niet tegengesteld, maar bestaan

naast elkaar, aldus de onderzoekers. Mensen en gezinnen handelen en voelen zich op bepaalde terreinen veerkrachtig en op andere kwetsbaar. Zo kan een moeder mentaal zozeer onder druk staan dat Nederlands studeren haar niet lukt, maar slaagt ze er misschien wel in om haar kinderen zoveel mogelijk zorgen te besparen. Zodat zij kind kunnen zijn en ruimte krijgen om te spelen en te studeren.

Structuren en mensen uit de omgeving kunnen de veerkracht ondersteunen of de kwetsbaarheid juist in stand houden. Het juiste evenwicht tussen helpen en de eigen kracht van (leden van) gezinnen stimuleren is de boodschap. Een leerkracht kan voor een